

Анотація

Берлад М. І. Опера Дж.Верді “Трубадур”: традиціоналізм та новаторство постановки (практичний аспект). — Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Кваліфікаційна наукова праця на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 “Музичне мистецтво” — Національна музична академія України імені П.І.Чайковського. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. Київ, 2025.

Основним напрямом роботи є дослідження історичного шляху опери Дж. Верді «Трубадур» у контексті сценічних рішень та інтерпретаційних підходів. Актуальність дослідження зумовлена потребою збереження художньої цілісності класичного твору в умовах сучасного театру. З усього розмаїття світових постановок ми виокремили (на наш погляд) тільки самі яскраві, за якими чітко охарактеризуємо певний тип режисерської інтерпретації - тип традиційного, історичного релізму; постмодерної, сучасної режисури; музично-поетичного символізму. Метою дослідження є системний розгляд опери в аспекті аналізу класичних, сучасних, кінематографічних інтерпретаційних рішень опери. Особливо проблемним постає питання сучасної режисерської інтерпретації, яка є предметом обговорень багатьма оперними критиками і рецензентами, що свідчить про цікавість до всього новітнього і нестандартного, але, з іншого боку, скандального та епатажного. У контексті заявленої проблематики були розглянуті та проаналізовані наступні види інтерпретації:

- композиторська;
- виконавська;
- режисерська (класична; сучасна; екранізована версія);
- диригентська.

У першому розділі роботи висвітлюються історико-культурні передумови створення опери «Трубадур», наголошується на новаційному підході композитора до трактування літературного першоджерела та побудови лібрето

твору. Детально аналізуються жанрово-стильові особливості опери та її музичну партитуру як основу для реалізації композиторського задуму.

Другий розділ присвячено стилістичним особливостям техніки оперного вокалу та виконавським навичкам, які є необхідними для виконання оперної музики Дж.Верді. Головну увагу приділено розгляду основних принципів «вердіївського» вокального стилю. Підкреслюється, що започаткована самим композитором нова манера сольного співу є необхідною передумовою відображення багатой палітри контрастних почуттів героїв опер «Трубадур». Наукове дослідження цього розділу полягає в систематизації та практичному розгляді вокальних характеристик окремих типів оперних голосів: сопрано, мецо-сопрано, ліричний і драматичний тенор, «вердіївський» баритон, бас. Особливу увагу приділено питанню адаптації класичних принципів бельканто до вимог «вердіївського» стилю. Адже саме через поєднання глибокого емоційного змісту, ліризму, технічної віртуозності та драматичної експресії відбувається формування співочого ідеалу, який композитор втілював у своїх творах. Актуальним є питання опанування вокалістом основ оперного вокалу – принципів школи бельканто, які поєднують у собі тонкий, душевний ліризм і віртуозність, легкість і красу співу. А наступним – вміння оволодіти навичками вокальної манери «вердіївського» співу, що вимагає від виконавця не лише технічної досконалості, а й глибокого розуміння музично-драматичної сутності образів. У контексті виконавської інтерпретації ми дослідили творчість всесвітньо відомих співаків, яким випала честь бути першими виконавцями опер Дж. Верді, а також творчість цілої плеяди оперних виконавців наступних поколінь.

У третьому розділі опера Дж.Верді «Трубадур» досліджується як багатогранний мистецький феномен у контексті світової інтерпретаційної практики. Розглядаються різні приклади режисерської інтерпретації – класична, сучасна, кінематографічна. На матеріалі найвідоміших сценічних версій опери простежується динаміка змін у розумінні образів, сценографії та музичної драматургії. Спеціальну увагу приділено особливостям авторського осмислення

диригентської інтерпретації у концертному втіленні опери.

Таким чином, здійснено системний розгляд оперного доробку Дж.Верді в аспекті аналізу співвідношення класичних інтерпретаційних сценічних рішень опери «Трубадур» та проаналізовано ряд новітніх нетрадиційних інтерпретацій опери, зокрема практичний аспект її концертного сценічного рішення.

Ключові слова: опера Дж.Верді “Трубадур”, “вердіївські” голоси, вокальна манера виконання опер Дж.Верді, виконавська інтерпретація, режисерська інтерпретація, концертне виконання опери, диригентська інтерпретація.

Annotation

Berlad M. I. Giuseppe Verdi’s opera “*Il Trovatore*”: traditionalism and innovation of the productions (practical approach). — Qualification scholarly work in manuscript form.

A scholarly substantiation of a creative artistic project submitted for the degree of Doctor of Arts in the specialty 025 “Musical Art” — Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine, Ministry of Culture and Strategic Communications of Ukraine. Kyiv, 2025.

The main theme of the research is the exploration of the historical path of this opera in the context of numerous stage solutions and interpretative approaches. Accordingly, the relevance of the study lies in the systematic consideration of the opera through the analysis of classical, contemporary, and cinematographic interpretative solutions. A particularly problematic aspect is the issue of modern directorial interpretation, which has become a subject of discussion among many opera critics and reviewers. This reflects both an interest in the new and unconventional and, at the same time, in the scandalous and provocative. The aim of this work is to draw the attention of the artistic elite, talented directors, singers, and conductors to the preservation of the masterpiece value of Verdi’s operatic heritage under the challenges of today.

We have considered and analyzed the following main types of interpretation:

- composer's,
- performer's,
- director's — classical, modern, cinematographic versions,
- conductor's.

In the context of composer's interpretation, in the first chapter we investigated the history of the opera's creation, its place in the composer's oeuvre, the genre and stylistic characteristics of the opera, the peculiarities of its dramaturgy, the innovative aspects of its multi-layered composition, and the musical score as the basis for realizing the composer's vision.

The second chapter is devoted to stylistic features of operatic vocal technique and the performance skills required in interpreting Verdi's operatic music. The main focus is on the principles of the "Verdian" vocal style. This new manner of solo singing, pioneered by the composer himself, became an indispensable prerequisite for conveying the rich palette of contrasting emotions of Verdi's operatic characters. The research in this chapter systematizes and practically examines the vocal characteristics of different operatic voice types: soprano, mezzo-soprano, lyric and lyric-dramatic tenor, the "Verdian" baritone, and bass.

Particular attention is paid to the problem of adapting the classical principles of bel canto to the requirements of the "Verdian" style. For it is precisely through the combination of profound emotional content, lyricism, technical virtuosity, and dramatic expressiveness that the vocal ideal envisioned by Verdi was formed. An urgent issue remains the singer's mastery of the foundations of operatic singing — the principles of the bel canto school, which embody subtle lyricism and virtuosity, lightness and beauty of singing. Equally important is acquiring the skills of the "Verdian" vocal manner, which demands from the performer not only technical excellence but also a deep understanding of the musical and dramatic essence of the characters. Within the framework of performance interpretation, we examined the work of world-renowned singers who had the honor of being the first interpreters of Verdi's operas, as well as the artistry of an entire constellation of opera performers of later generations.

The third chapter explores Verdi's *Il Trovatore* as a multifaceted artistic phenomenon in the context of interpretative practice. It considers various examples of directorial interpretation — classical, modern, and cinematographic. The most famous stage realizations of the opera in the 20th–21st centuries are analyzed, which makes it possible to trace the dynamics of changes in the understanding of characters, scenography, and musical dramaturgy. The relevance of this study is determined by the need to preserve the artistic integrity of the classical work in the conditions of the modern theater. Out of the wide range of productions worldwide, we have singled out (in our opinion) only the most striking ones, by which we can clearly characterize a specific type of directorial interpretation.

Thus, a systematic review of Verdi's operatic work has been carried out in terms of analysing the relationship between classical interpretative stage decisions in the opera *Il Trovatore*, and a number of recent non-traditional interpretations of the opera have been analysed, in particular the practical aspect of its concert stage decision.

Keywords: Giuseppe Verdi's opera *Il Trovatore*, “Verdian” voices, vocal style of Verdi's operas, performance interpretation, directorial interpretation, concert performance of the opera, conductor's interpretation.

Список опублікованих праць на тему роботи

1. Берлад Марія. Опера Дж.Верді «Трубадур» у логіці інтерпретаційних рішень. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2025. Випуск 84. Т. 1. С. 62–68. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-1-9>

2. Берлад Марія. Вокальна естетика оперної творчості Джузеппе Верді. Феномен драматичного тенора. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2025. Випуск 86. Т. 1. С. 78–84. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-1-10>.

Інформація про апробацію результатів наукового дослідження

Наукове обґрунтування творчого мистецького проекту обговорено на засіданнях кафедри теорії та історії музичного виконавства НМАУ ім. П. І. Чайковського. Матеріали дослідження викладені в доповідях на міжнародних та всеукраїнській науково-практичних конференціях:

1. Сучасні тенденції виконання опер Дж. Верді на сюжети В. Шекспіра (порівняльна характеристика виконавських інтерпретацій опери «Отелло») / всеукраїнська молодіжна науково-творча онлайн конференція «Дні науки» / Одеська національна музична академія ім. А. В. Нежданової (28-30 квітня 2023 року). Одеса, 2023.

2. Опера Дж.Верді «Трубадур» у логіці інтерпретаційних рішень. / Міжнародна науково-практична конференція «Світова культурна спадщина в умовах формування нового світопорядку» / Національна музична академія ім. П. І. Чайковського (7 грудня 2023 року). Київ, 2023.

3. Опера Джузеппе Верді «Трубадур» у логіці інтерпретаційних рішень. / Всеукраїнська науково-практична конференція «Процес музичного стилетворення : композитор та виконавець» / Національна музична академія ім. П. І. Чайковського (25-26 квітня 2025 року). Київ, 2025.

4. Естетика оперної творчості Джузеппе Верді: вокальний феномен «Отелло» / XXIV Міжнародна науково-практична конференція «Молоді музикознавці» / Національна музична академія ім. П. І. Чайковського (28-30 березня 2025 року). Київ, 2025.

Апробація творчого мистецького проекту у концертах

1. “Gala di Verdi”. Авторський проект з творів Дж.Верді. За участі симфонічного оркестру “Misericordia” – диригентка Марія Берлад та солісти-вокалісти - Дмитро Іванченко, Тетяна Журавель, Роман Страхов, Юрій Страхов / НМАУ ім. П. І. Чайковського, Великий зал ім. В. Сліпака. (22.02.2019). Київ, 2019.

2. “Viva Verdi” – концерт з творів Дж.Верді. Авторський проект Марії Берлад. Учасники: струнний квартет “Misericordia”, солісти-вокалісти та інструменталісти. / Будинок Актора. (19.12.2020). Київ, 2020.

3. Оперна постановка В. А. Моцарт “Cosi fan tutti” / Sternensaal, Bümpliz. (16-17.06.2023). Бюмпліц (Швейцарія), 2023.

4. Концерт оперної музики. Сцени з опери Дж.Верді “Il Trovatore” (онлайн – трансляція для Комісії запису концерту від 06.09.2019 року). Творчий мистецький проект Марії Берлад на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва. Над проектом працювали: автор, керівник проекту - Марія Берлад, солісти-вокалісти: Юлія Алексеева (сопрано), Дарія Князева (мецсо-сопрано), Олег Злакоман (тенор) - Заслужений артист України, соліст Одеської Національної опери та Київського національного театру опери та балету імені Т.Шевченка; Роман Страхов (баритон) – соліст Львівської Національної опери імені Соломії Крушельницької та Народний артист України Сергій Ковнір (бас) – соліст Київського Національного оперного театру ім. Т. Г. Шевченка. У концерті приймали участь Академічна хорова капела Українського радіо під орудою Заслуженої артистки України Юлії Ткач та Симфонічний оркестр “Misericordia” – художній керівник та головна диригентка – Марія Берлад. Проект був втілений за підтримки ГО «Милість».